

Velik del Porurja pod vodo - Boj radi davčne predloge

POPLAVA BO VRGLA IZ REDA INDUSTRIJO

Poročila omenjajo, da so Nemci proglasili vojno stanje v vsem Porurju. — V jezovih so našli angleški letalci najbolj občutljivo točko. — Angleški tisk imenuje ta dogodek za največjo Hitlerjevo nezgodo.

London, Anglija. — Angleški tisk je včeraj in danes napolnjen s senzacionalnimi vestmi o veliki poplavi v Porurju, ki je nastala, ko se je razlila velika množina vode skozi razbite jezove na Reni. Slike, ki so jih posneli letalci kažejo obsežne kraje, ki jih je zalila voda. Na tisoče ljudi pravijo poročila, da je utonilo v povodnji. Po vsej Westfaliji je razglašeno obsedno stanje in vojaštvo iz drugih krajev hiti na lice mesta na reševalna dela.

Poročilo iz Švedske omenja da so pod vodo mesta Kassel, Dortmund, Duesburg in vse mesto Muehlheim. Več lokalov v Hanoveru je tudi pod vodo. Tovarne v nižinskih krajih ob reki so poplavljeni in ves promet je ustavljen in mnogo materiala je uničenega. Angleški tisk omenja, da je ta dogodek, ko so angleški letalci razbili Nemcem jezove na Reni največja nezgoda za Hitlerja, kar jih je še imel tekem sedane vojne. Angleški letalci so našli Hitlerjevo Ahilovo peto, omenjajo nekateri listi.

Zračna ofenziva pa gre naprej. Med tem, ko se vse Porurje rešuje iz obsežne poplave, so sinoči zopet padale angleške in ameriške bombe na nekatere druge kraje po Nemčiji. K temu je pisal londonski Times: Vojna, katero bo Nemčija začela čutiti odslej naprej se še le pričinja. Nemci bodo doživeli šolo v tej vojni, ki jo ne bodo nikoli pozabili. Kar so iskali bodo dobili.

ANGLEŽI NISO POZABILI ITALIJANSKIH GREHOV

London, Anglija. — Na razne govornice, ki prihajajo iz Amerike, da naj se Italiji ponudi tak pa tak mir, pa take pa take pogoje, je te dni krepko odgovoril londonski list "The Evening Star" in skoro v razžaljenem tonu piše:

"Kljub temu, da imamo še dolgo pot do končne zmage, nas ne smejo oamajati kakšni sentiment, da naj se ponudi kateremukoli narodu, ki se bori na strani osi. Lahke mirne pogoje. Dosti je raznega mentalnega mešanja glede separatnega mira, ki ga naj zavezniki ponudijo Italiji. To je razumljivo radi tega, ker v Ameriki je naseljenih dosti Italijanov in to pojasnjuje tradicionalno ameriško-italijansko prijateljstvo. Toda pri upoštevanju problemov italijanske bodočnosti ne smemo dovoliti, da bi se pokrilo pravico, niti milost ne sme zatemniti naših spominov na fašizem in njegovo preteklost. Mussolini je v resnici oče fašizma in naziji in Japonci so

VOJNE VESTI

Boji za Attu otok se nadaljujejo. — Japonci potopili avstralsko bolniško ladjo.

Washington, D. C. — Mornariški urad je objavil poročilo, da boji za otok Attu se nadaljujejo in da Amerikanci so že v posesti gorskih grebenov okrog Holtz zaliva. Japonci vgneždeni po grebenih nudijo silovit odpor. Mornarica in letalstvo sodeluje s četa mi na kopnem.

Poročilo iz Avstralije je sinoči oznanjalo, da je japonski submarin potopil avstralsko bolniško ladjo, ki je bila razsvetljena in imela na vsaki strani razvit velik znak Rdečega križa, ki je bil lahko viden. Kljub temu jo je submarin torpediral brez vsake opozoritve. Utonilo je 299 oseb od posadke, ki se je nahajala na ladji. Tako brezobzirno ravnanje je proti vsakemu mednarodnemu pravu v takih slučajih.

donski Times: Vojna, katero bo Nemčija začela čutiti odslej naprej se še le pričinja. Nemci bodo doživeli šolo v tej vojni, ki jo ne bodo nikoli pozabili. Kar so iskali bodo dobili.

"Ko danes premišljujemo in gledamo na te tako "romantične, umetniške, miroljubne trdo delavne Italijane" od nas zahteva pravica vseh tistih številnih žrtv, ki si jih je izbral fašizem in vršil nad njimi najgrše nečloveške zločine. V Rimu samem so pozdravljali besno, ko so italijanski letalci metali bombe s strupenimi plini na Abesince. In na Veliki petek, ko so italijanski črnosrajčniki udrli v Albanijo, kako so Italijani jurišali v Rimu. Ali naj vse to pozabimo?"

— Mi pa še dostavljamo, ali naj svet vse lepo pozabi, kako so Italijani in kako se brutalno morijo in pobijajo slovenske ljudi na slovenskih tleh? Ali jih bodo zavezniki za ta barbarska dejanja še nagradili? Italijani so se izkazali za prav take bestialne barbarje, kakor so naziji in zaslužijo najostrejšo kazen v tem oziru!

AMERIKANCI BOMBARDIRAJO FRANCOSKA PRISTANIŠČA

London, Anglija. — V zavezniški zračni ofenzivi, ki traja že zadnjih sedem dni so se v noči med torkom in ponedeljkom dobro odlikovali ameriški letalci, ki so v velikih formacijah napadli vsa zapadna francoska pristanišča. Najbolj so se privoščili pristanišča, ki služijo nemškemu submarinom za skrivališča. To so Lorient, Keroman, Bordeaux in še druga obmorska mesta. Pristanišče Bordeaux je bilo posebno občutno napadeno. Radio postaja iz Vichy je oznanila sinoči, da so zračni napadi na Bordeaux povzročili veliko škodo in da je do 200 ljudi poškodovanih in do 150 ubitih. Amerikanci so izgubili v napadih 14 svojih letal. Nemcem pa so uničili veliko število letal na letalskih postajah in v bitkah so jih več sestrellili.

STAVKA V LADJEDELNICI

Portland, Maine. — Vodstvo velike ladjedelnice "The New England Shipbuilding Corporation" naznanja, da so ladjedelniški delavci odšli na stavko in da delo počiva. Stavka je nastala radi spora z Vojnim delavskim odborom, ker ni izdal naročila, da mora ladjedelnica zaposlovati le unijske delavce.

EKSPLOZIJA NA PARNIKU ZAHTEVALA 6 ŽRTEV

Moorhead, N. C. — V tukajšnjem pristanišču na nekem manjšem parniku od zvezne mornarice je nastala na krovu eksplozija iz neznanih virov. Šest mornarjev je bilo pri eksploziji ubitih in sedem poškodovanih.

POLJAKI ZBIRAJO SVOJO ARMADO

Moskva, Rusija. — "Pravda" poroča, da zbirajo Poljaki svojo armado, s katero se bodo udeležili vojske proti nazijem. Poljski polkovnik Berling bo poveljeval poljski armadi na Ruskem, omenja "Pravda".

PREDSEDNIK PROTI RUMLOVEMU PREDLOGU

Predsednik dal razumeti, da želi tak predlog, da mu ga bo mogoče podpisati. — Rumlov predlog ni za vse enak. — Kakor zgleda bodo skušali doseči glede davčne predloge kompromis, ki naj bi bil sprejemljiv za oba tabora.

KRIŽEM SVETA

Madrid, Spanija. — Španska poslanika v Londonu in v Washingtonu sta se mudila te dni doma v Madridu. Vlada ju je poklicala domov najbrže iz razloga, da poročata o razpoloženju Anglije in Amerike glede španskega predloga za mir.

Washington, D. C. — Polkovnik Taylor, pomožni upravitelj urada za prehrano je objavil, da je na parniku, ki je vozil delavce z Jamaica ptoke za farmarska dela v Zdr. državah nastal spor. Parnik je bil slabo opremljen sanitarno in je bil tudi prenapolnjen. Spor so izravnali.

Stockholm, Švedska. — Med tem, ko imamo v Združenih državah po enih krajih že več tednov samo neprestano deževje, vlada v osrednji Evropi suša. Na Ogerskem grozi suša prav resno poljskim oridelkom če ne pride kmalu dež. Tudi iz Rumunije poročajo, da že petdeset let niso imeli tako suhe spomladi, kakor letos.

Oviedo, Spanija. — Štirimotorno ameriško letalo je bilo primorano pristati na tukajšnji letalski postaji. Na krovu je imelo letalo 10 oseb. Vsi so pristali nepoškodovani. Vest ne omenja ničesar ali je bilo letalo vojaško ali od katerega privatnega podjetja.

Alžir, Afrika. — Rimska radio postaja je včeraj objavila, da je zračni napad povzročil precej škodo na rimska predmestja. Napad na Ostio, kjer se nahaja ob Tiberi rimska luka, ki ima zvezo z morjem, je bil obsežen in je povzročil precejšnjo škodo.

Washington, D. C. — Zadnja dva dni je v obeh zbornicah mnogo šepetanja in debatanja radi nove davčne predloge, katero je zadnji teden, kakor že poročano, senatska zbornica sprejela. Preje nekaj časa je pa tudi kongresna zbornica sprejela svoj predlog. Ker mora končno odobritev izreči tudi kongresna zbornica, zato je zdaj predloga sprejeta v senatu spravila kongresno zbornico v težave. Ta se mora zdaj najprvo svoji predlogi odrediti ter na to še le glasovati za predlogo odobrenje v senatu, ali pa isto zavreči.

Voditelj republikanskih kongresnikov vodijo zdaj močno propagando za Rumlov predlog, ki ga je senatska zbornica odobrila. Demokrati v kongresu bodo pa težko na to pristali in zgleda, da bodo stoodstotno podpirali predsednika Roosevelta, ki je podal voditeljem obeh strank svoje mnenje o predlogi. V posebnem pismu na nje omenja, da želi, da mu dajo predlogo tako oblikovano, da mu jo bo mogoče podpisati. O odpustitvi davkov za lansko leto omenja, da je to v sedanjem

(Dalje na 4. strani)

SVOJO 21 LETNO ŽENO USTRELIL

Chicago, Ill. — Charles Chamis, zaposlenec v jeklarni, star 25 let je ustrelil svojo 21 let staro ženo Grace Chamis. Ubila žena je mati dveh otrok. Policija je moža zaprla in ta je povedal na policiji, da je bila žena celo noč zunaj in se je vrnila še le ob peti uri domov. Razjarjeni mož je vzel puško in jo ustrelil. Pač žalosten slučaj.

VESTI O DOMOVINI

Mihajlovič še vedno brani strateške postojanke v osrčju Balkana. — V Beogradu so začeli z vežbami proti zračnim napadom. — Nemci se ne morejo več zanašati na pomožno vojaštvo iz zasedenih dežel.

Srbski uspehi

"The London Times" prinaša dne 12. maja dolgo poročilo o Jugoslaviji z ilustracijo našega zemljevida. Članek je napisal poročevalec v Carigradu, ki piše med drugim:

"V času, ko Nemci z mrzlično naglico utrjujejo svoje postojanke na evropski celini in upajo odbiti zavezniške napade, je zanimivo in značilno, da so se vsi njihovi napor, da podjarmijo srbske patriote, popoloma izjalovili in da general Mihajlovič še vedno brani svoje močne strateške postojanke v osrčju Balkana.

Ta neuspeh, da zaduše srbsko vstajo, je kakor trn v sovražnikovem boku, ki bo imel morda zanj izredno težke posledice. Pozicije, katere drži general Mihajlovič, dominirajo ceste in zveze na Balkanu; navzočnost srbskih in grških gerilcev za silami osi, branečimi obalo, bo brezdvomno postala središnja točka okoli katere se bodo zbrali balkanski narodi, ki hrepene za tem, da preženejo mrzkega nemškega in italijanskega tujca iz svoje domovine."

Beograd se pripravlja za zračne napade

Washington — Radio Budimpešta je javil pred kratkim, da je načelnik policije v Beogradu, M. Jovanović, izdal povelje, ki je bilo objavljeno v časopisju in potom tiskanih letakov, da natančnimi predpisi, kaj mora storiti prebivalstvo v slučaju zračnega napada. Strah pred zavezniškimi napadi stresa okupatorske sile in marionetno vladu. Kako velik je ta strah, je videti iz predpisa, da smejo biti za časa zračnih napadov na česti edinole člani okupacijskih sil, ter da bo "vsakdo, ki bi se pokazal na cesti, ustreljen brez svari". Nevtralni opazovalci trde, da so ta izvanredno stroga določila potrebna za vzdrževanje kontrole nad razljučnim prebivalstvom, ker bi sicer v teku pričakovanih zračnih napadov patriotični Jugoslavlani našli mnogo ugodnih prilik za sabotažo na ozemlju mesta.

Upanje nacistov na pomožne armade so splavala po vodi

Washington — Nacisti so bili prisiljeni, da ojačijo svoje razredčene vrste in izpolnijo vrzeli v svoji "Wehrmacht" z moštvom iz dežel svojih vazalov. V začetku leta so se hvatili s svojim upanjem, da jim bodo marionetne države dobavile 5.000.000 mož. To bahavo upanje nacistov pa se ni uresničilo in mesto 5.000.000 več imajo zdaj najmanj 750.000 manj vazalskih čet na

fronti kakor v prejšnjih letih. BBC je pred kratkim poročala, da je bilo od satelitskih čet najmanj 100.000 Italijanov, 150.000 Madžarov in približno 30.000 Slovakov ali ubitih; ali pa poslanih domov, oz. določenih za odhod v domovino zaradi nujnih zahtev kvizlingov, da se jim vrne čete za domačo uporabo, pred vsem za vzdrževanje njihove vlade. Nevtralni opazovalci trde, da se je najmanj 300.000 Rumunov udeležilo bojev na ruskem bojišču v teku lanskega leta in da je malo število izmed njih še živo.

Od Italijanov kontrolirani radio Rakovica je poročal, da so se hrvaške čete borile v bitkah pri Viazmi, Voronežu, Harkovu in Stalingradu in da se zdaj mnogo izmed ranjenih nahaja v zagrebških bolnicah. Nedavno je napravil poglavitnik veliko inspekcijo bolnic, v katerih se zdravijo nemški in hrvaški ranjenci. Od vseh divizij, katere je poglavitnik stavil Hitlerju na razpolago, jih je le malo, ki so še ostale borbeno formacije, kljub ponovnemu ojačevanju z rezervisti, katere je moral s silo nabirati v vrstah jeznega ljudstva.

Tovarna Todt porušena

Washington — Jugoslovanski patrioti so povečali svojo aktivnost in so nedavno preprečili več nacističnih poskusov, da zavzamejo nazaj nekatere izgubljene kraje. Glasom poročil, ki jih je prejela OWI, je bilo delovanje v okraju Belanovice posebno živahno; berbeni Jugoslavlani so porušili večje število zgradb in delavnic organizacije Todt, nacistične delavske službe. V svojih divjih poskusih, da zaduše po navalajočo se sabotažna dela razjarjenega prebivalstva, so se nazisti krvavo maščevali nad domačini.

Prisilna parada na majski dan

Washington — Z očitnim namenom, da odvzamejo proslavi prvega maja njeno tradicionalno važnost za delavce, je marionetna hrvaška vlada na Hitlerjevo prigovarjanje majski dan proglasila za narodni praznik. Večje število mestnih delavcev je moralo paradirati pod strogim nadzorstvom Ustavev in poslušati nagovore Hrvatov, ki so v službi nacistov. Tudi v Srbiji je proglasil marionetni predsednik Nedić 1. maj za dan "Zedinjene Evrope" in srbski delavci so dobili povelje, da se udeležijo parade, prijene ob tej priliki glasom vesti, ki jih je prejela OWI.

"Amer. Slovenec" je vez, ki druži ameriške Slovence od obale do obale.

FRANCOSKI VOJAKI V AFRIKI STRAŽIJO BLAGO IZ AMERIKE

Slika kaže francosko stražo, ki straži izločeno blago, ki je dospelo iz Amerike za Francoze v Afriki. Nemci so v Afriki pobrali vse, kar so mogli doseči. Deželo mora zdaj Amerika zalagati z marsem.

AMERIKANSKI SLOVENEK

Prvi in najstarejši slovenski
list v Ameriki.
Ustanovljen leta 1891

Izhaja vsak dan razen nedelj,
nedeljkov in dnevoj po praznikih.

Izdaja in tiska:
EDINOST PUBLISHING CO.
Naslov uredništva in uprave:
1849 W. Cermak Rd., Chicago
Telefon: CANAL 5544

Naročnine:
Za celo leto \$6.00
Za pol leta 3.00
Za četrt leta 1.75
Za Chicago, Kanada in Evropo:
Za celo leto \$7.00
Za pol leta 3.50
Za četrt leta 2.00
Posamezna številka 3c

The first and the oldest Slovene
Newspaper in America.
Established 1891

Issued daily, except Sunday, Mon-
day and the day after a holiday.

Published by:
EDINOST PUBLISHING CO.
Address of publication office:
1849 W. Cermak Rd., Chicago
Phone: CANAL 5544

Subscriptions:
For one year \$6.00
For half a year 3.00
For three months 1.75
Chicago, Canada and Europe:
For one year \$7.00
For half a year 3.50
For three months 2.00
Single copy 3c

POZOR! Številke poleg vašega imena na naslovni strani
kažejo, do kodaj je plačana vaša naročnina. Prva pomeni me-
sec, druga dan, tretja leto. Obnavljajte naročnino točno.

Dopisi važnega pomena za hitro objavo morajo biti poslani na ured-
ništvo vsaj dan in pol pred dnevom, ko izide list. — Za zadnjo številko v
tednu je čas do četrtega dopoldna. — Na dopise brez podpisa se ne ozira. —
Rokopisno uredništvo ne vrača.

Entered as second class matter, November 10, 1925 at the post office at
Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

1543 - NIKOLAJ KOPERNIK - 1943

Prihodnji ponedeljek, 24. maja 1943, bo 400 let, odkar
je umrl veliki astronomski ženin Nikolaj Kopernik. Bilo je
to 24. maja 1543. Pred štiristo leti je toraj ležal na mrtva-
ški postelji in umiral.

Nikolaj Kopernik je bil rojen 19. februarja 1473 v Tr-
nju na Poljskem. Njegov oče je bil rodom iz Krakova v
Galiciji in se je pozneje naselil v Trnju kot veletrgovca. Tu-
di njegova mati, Barbara Walzelrode, je bila hči ugledne
trgovske družine.

V srednjem veku in še preje je bila navada, da so uče-
njaki svoja imena polatinili. To pa največ radi tega, ker so
delali svoje izpite in predavanja po največ v latinščini. Tu-
di Kopernik je študiral v Italiji in se je podpisaval "Coper-
nicus". Zato o njem še danes pišejo v latinskih deželah in
v angleških deželah kot o "Copernicusu", vendar je to naš
slovanski Nikolaj Kopernik!

Po dovršbi osnovnih in srednjih šol je Kopernik najpr-
vo študiral na univerzi v Krakovu. Tam se je že spoznal s
znamenitim astronomom Albertom Brudzewskim, ki je
bil sloveč matematik in zvezdoslovec. Ta je bil njegov učitel-
jel astronomije in je v Koperniku vzbudil posebno zaniman-
je za to znanstvo. Nato je šel nadaljevat študije o tem še
v Bologno. Med tem ga je pa njegov stric, ki je bil škof v
Ermlandu, imenoval za kanonika v Frauenbergu. O Koper-
niku se je že marsikje omenjalo, da je bil duhovnik, kar pa
ni točno ugotovljeno, dasi je bil član kanoničnega zbora.
kakor zgoraj omenjeno. V Bologni je hodil k predavanjem
slovečega Dominika Maria Novarro, ki je v mladem uče-
njaku še vse bolj razvil zanimanje za astronomijo. Poz-
neje je pa študiral v Padavi medicino in postal tudi doktor
zdravilstva. Stric ga je kmalu imenoval tudi za upravitel-
lja frauenburške škofije, dasi zopet ni omenjen kot duhov-
nik. Zapiske omenjajo, da je pozneje deloval kot znan-
stvenik, zdravnik, državnik in gospodarstvenik. Kralj Si-
gismund I. ga je imenoval za svetovalca v zboru za ureje-
vanje financ. Poljski državi je izdelal načrt za denarni
sistem. Kljub temu, da se je udeleževal pri raznih zade-
vah, se ni nikoli odtegnil od svojega ljubljene predmeta
proučevanja astronomije. Poznejša leta se je posvetil po-
polnoma opazovanju in študijam zvezdoznanstva. V svojih
gradovih je imel velike opazovalne naprave.

Do Kopernikovega časa je bila v veljavi še stara egip-
čanska teorija o gibanju in premikanju nebesnih planetov.
Še stari Egipčani so trdili, da se planeta Mercury in Venus
vrtita okrog sonca, to pa da se z Marsom, Jupitrom in Sa-
turnom giblje in suče okrog zemlje. Tudi poznejši grški
in rimski astronomi so trdili tako. Kopernik pa je po dol-
goletnem opazovanju ugotovil nasprotno, namreč, da je
zemlja tudi samo eden izmed planetov, in ne središče, okrog
katerega se drugi planeti vrtijo, temveč nasprotno: zemlja
se vrti okrog sonca. Toda Kopernik je imel pomisleke,
predno je objavil svoje ugotovitve. Vedel je, da bo zadel na
veliko nasprotovanje. Delal je blizu trideset let in sestavil
točne matematične ugotovitve o premikanju in gibanju
planetov. Na prigovarjanja svojih prijateljev je dal svoje
delo tiskati. Vzelo je več let, predno je izšlo. Zapiske pra-
vijo, da so v knjigovoznici dokončali prvo knjigo ravno isti
dan, ko je Kopernik umrl. Pokazali so mu jo še in vzel jo
je v svoje onemogle roke, nato se je pomiril in zaspal in se
ni več prebudil. Svetu pa je zapustil dragocene ugotovitve,
katere se danes služijo mornarjem, letalcem in drugim. Po-
zneje študije so pokazale, da je Kopernikov nauk pravi in
da so Aristotlove in Ptolomejeve ugotovitve bile napačne.

Kopernikova knjiga s svojimi ugotovitvami, da je zem-
lja eden izmed planetov, okrogla obla, ki se suče in vrti
okrog sonca, je dvignila mnogo prahu. V stare tozadevne
ugotovitve zaverovani zvezdoslovci, ki so vstrajali pri sta-
ri teoriji, da se sonce vrti okrog zemlje in da je zemlja
ploščata, niso kar tako odstopili od svojega tozadevnega
prepričanja. Najbolj glasni so bili glede tega luterani. Ti
so se sklicavali na sv. pismo in druge dokaze. Papež in ka-
toliška cerkev pa resnično niso bili proti Kopernikovim

ugotovitvam; res je bilo nekaj pregovarjanja, toda le radi
hipotez. Luterani so se pa kajpada sklicavali na vrste, v
katerih je povedano, da je Jozva zapovedal soncu in mese-
cu: stojta — in sta obstala. Na podlagi tega so zlasti lu-
terani dokazovali, da je na podlagi teh vrst iz sv. pisma
jasno, da sta se sonce in mesec vrtila. In radi tega so Ko-
pernikov nauk imeli za razkolniški nauk. Pozneje so pa
nemški astronomi z novimi dokazi ugotovili, da je Koperni-
kov nauk o gibanju in premikanju planetov pravilen.

Velik šum in prepir pa je nastal glede tega pozneje, ko
je Galileo iznašel svoj teleskop ali daljnogled. Ta je z iz-
boljšanim opazovanjem Kopernikov nauk le še bolj ugotov-
vil, in ga potrdil z nadaljnimi dokazi. Šel pa je predaleč,
ko je začel to doktrino vmešavati v sv. pismo, oziroma v
tradicionalno razumevanje gotovih mest v sv. pismu. Tu
so nastali spori, ne pa radi pravilnosti Kopernikovega nau-
ka o gibanju planetov.

Kongregacija indeksa je knjigo obsodila in jo dala na
indeks. To radi tega, ker so nastala zmešana pojmovanja,
ki so začela vsled nepravilnega razumevanja škodovati po-
menu sv. pisma. Radi tega se dandanes vstajajo nasprot-
niki z ugovori, češ, da baš ta slučaj kaže, da papež ni res
nezmotljiv. Res je bilo, da je papež Pavel V. potrdil sklep
kongregacije, ampak to je storil le radi tega, ker je nepre-
vidno branje in razumevanje knjige takrat škodovalo po-
menu sv. pisma. Kopernikov nauk spada v čisto znanstve-
no polje, ne pa na polje verskih in nraštvenih vprašanj. In
v takih slučajih papeži ne trdijo, da so nezmotljivi. To raz-
liko je treba upoštevati, kadar se govori in piše o teh vpra-
šanjih.

Nikolaju Koperniku so postavili leta 1890 velik spo-
menik v Varšavi, leta 1853 pa spomenik v Trnju, njegovem
rojstnem mestu.

POMAGAJTE!

Chicago, Ill.

Darujte, pomagajte, žrtvujte!
Te besede slišite vsak dan po
vseh krajih, tako da že ne ve-
ste, kam bi darovali, da bi bilo
bolj pravilno in da bi bolj za-
leglo. Dolžnost naša je, da v
prvi vrsti pomagamo naši do-
movini Ameriki s tem, da ku-
pujemo vojne varčevalne bon-
de, darujemo Rdečemu križu,
in da pomagamo in darujemo
sploh vsem organizacijam, ka-
tere delujejo za zmago Ame-
rike. Med organizacije, kate-
re moramo podpirati, gotovo
tudi spada Jugoslovanski po-
možni odbor Slovenske sekte-
je. Večkrat se slišijo opazke,
češ, zakaj pomagati ljudem v
Evropi ali kje drugje? skri-
mo samo za Ameriko, in zma-
ga bo naša. Ljudje, kateri ta-
ko govorijo, sploh ne razume-
jo, ali pa nečelo razumeti idej
in ciljev, za katere se bori A-
merika in njeni zavezniki. Ke-
dor razume celo stvar, bo do-
bro vedel, da ljudje v Sloveni-
ji, oziroma Jugoslaviji, umira-
jo vsaki dan za ideale, katere
reprezentira naša zvezdnata
zastava, to je za svobodo in
demokracijo.

Ljudje v Jugoslaviji in
sploh po vseh državah, katere
se borijo proti našemu skupne-
mu sovražniku, zaslužijo da
jih stoprocentno podpiramo.
Zavedati se moramo namreč,
da kolik v škodo nareče, ko lu-
dje sovražniku tam, do to po-
spešilo zmago Amerike in za-
veznikov. Pomisliti moramo,
da vsaka človeška žrtev, kate-
ra je danes doprinešena v Ev-
ropi v boj proti nacijem in
fašistom, nam mogoče prihra-

ni 5 ali pa 10 življenj naših a-
meriških vojakov. Ako bi ne
bila stvar v skladu z idejami
Amerike, in v njeno korist, go-
tovo bi State department ne
dal temu odboru dovoljenja
za poslovanje. To povejte vsem
tistim, kateri nasprotujejo po-
možni akciji. Vsi, kateri se pa
zavedate velikega pomena, ka-
tere ima ta akcija za Ame-
riko, vas pa vabim da pridete v
nedeljo 30. maja v Bohemian
American Hall, 1436-40 West
18th St. Chicago, na igro "Ve-
ra v Vstajenje." V tej igri bo-
ste videli in občutili strašno
trpljenje, skozi katerega mo-
rajo iti danes ljudje v starem
kraju. V tem listu bo objavl-
jen celotni program, in kdor
ima vero v zmago Amerike, in
vero v vstajenje poteptane
Slovenije in Jugoslavije, bo
gotovo navzoč na prireditvi
30. maja. Toraj na svidenje
vsem zavednim Ameriškim
Slovincem. Pridite in pokaži-
te, da ste vredni potomci lu-
di, kateri niso podlegli turškim
hordam, in kateri so prenesli
vso silo potujčevanja, katere-
ga so vršili Nemci in Italijani
nad našim slovenskim narodom
zadnjih par stoletij.

Anton Krapenc, JPO-SS,
predsednik podobora št. 8

POKOJNA MARY ROŽNIK

Waukegan, Ill.

Dne 28. aprila je na svojem
domu preminula stara pionir-
ka naše fars, Mrs. Mary Rož-
nik, po daljši boleznini in pre-
vidna s sv. zakramenti za u-
mirajoče. Stara je bila 62 let.
Spadala je k tukajšnjemu Sa-
mostojnemu podpornemu dru-

stvu in Društvu krščanskih že-
na in mater. Doma je bila iz
vasi Gorišča, fara Preserje na
Notranjskem, od koder je pri-
šla v Ameriko leta 1903. Pri-
liši se rekli po domače "pri
Rozmanovem kovaču". V Ame-
riki je živela ves čas v Wau-
keganu.

Zapušča moža, dva sinova
in štiri hčere; vsi živijo v Wau-
keganu.
Obe omenjeni družbi sta se
udeležili pogreba z zastavami
in v lepem številu članstva.
Pogreb se je vršil 1. maja iz
Nemančevega pogrebnega za-
voda v cerkev Matere Božje,
kjer je bila darovana sv. ma-
ša za pokojno; opravil jo je
Rev. M. J. Hiti, kakor tudi po-
grebene molitve. Pokopana je
na Ascension pokopališču. Naj
ostane med nami v blagem
spominu, preostalih pa naše
sožalje!

Jennie Keber.

SEJA POSTOJANKE ŠT. 2

SANSa

Chicago, Ill.

Naslednja (redna) mesečna
seja postojanke št. 2 SANSa
se bo vršila prihodnjo soboto
22. maja.

Vsi dobro veste, da so te
seje važne in potrebne v tem
času, ko skušamo po svojih
najboljših močeh pomagati
našim trpečim rojakom in naši
stari domovini Sloveniji.

Naša postojanka prilično do-
bro napreduje. Do sedaj ima-
mo 59 članov, ki redno prispe-
vajo, večinoma po 50c meseč-
no, poleg tega pa — o prili-
ki — še marsikak dolar zra-
ven. Lahko pa bi še boljše na-
predovali, ker je še precej Slo-
vencev in Slovenk v tej okolici
mesta, ki še niso člani. Odbor
apelira na vse člane in člani-
ce in tudi na VAS, kateri še
niste zraven, da pridete na
našo prihodnjo sejo v soboto
zvečer ob 8 uri v Fleinerjevo
dvorano, 1638 N. Halsted St.
— Za odbor,

John Turk, blagajnik.

POROČENA 50 LET

San Francisco, Calif.

Pred kratkim sta tu obhaja-
la 50-letnico zakonskega živ-
ljenja Mr. in Mrs. George
Stephan. Gotovo nista mislila,
ko sta sklepala zakonsko ob-
ljubo v mestu Tower, Minn.,
pred pokojnim Rev. Buhom, da
bosta slavila 50-letnico v sonč-
ni Californiji, v mestu zlatih
vrat. Njima na čast se je zbra-
lo veliko število sorodnikov,
znancev in prijateljev. Smelo
trdim, da kaj takega naša slo-
venska dvorana še ni doživela.
Zelo ganljiv je bil prizor, ko
je njihov zet, naš dobro zna-
ni Victor Lampe, predstavil
sedem hčera, vseh omoženih.
Ena je prišla za to slavnost iz
države Utah, ena pa iz San
Diego, Calif. Torej sedem hče-
ra in en sin so stali v vrsti. Ju-
bilanta sta bila videti zelo gi-
jena, ko sta videla vso to druž-
bo zbrano njima na čast. Na
to slavnost so prihiteli tudi naš
starosta, dobro znani Mr. John
Stariha iz Luther Burbankove-
ga mesta Santa Rosa. Imeli so
za jubilarita kratek nagovor in
so v humorističnem tonu ome-
nili, češ, Mrs. Stephan je poro-
čena 50 let; če računamo, da
je po trikrat na dan kuhala,

jej, kako velikansko število to
znese!

Omenjena družina je stano-
vala dolgo vrsto let v državi
Utah, kjer je bila poznana
mnogim našim rojakom. Zada-
nja leta pa sta se jubilarita tu
naselila, da bosta preživela
stara leta med svojimi otroki.
Prav se je izrazil njihov zet
Mr. Lampe, ko nam je pred-
stavil sedem hčera, češ, vse so
pridne in dobre, najbolj pa
Agnes, zato sem jo jaz poro-
čil. Vsi smo se strinjali s tem,
vsaj za tisti večer, kajti tako
krasno je igrala na svojo har-
moniko, da se je moralo vse
vrteti, pa najsibo mlado ali sta-
ro. Sicer se pa ni nobeden po-
čutil starega tisti večer. Ome-
njeni igralci na harmoniko je
zvesto pomagal na koncertino
naš znani igralec Mr. John Pa-
pič. Le prehitro nam je pote-
kel čas v tej nepozabno veseli
družbi in morali smo se vrniti
domov, želeč jubilarntoma še
mного srečnih in veselih dni.
Toraj na mnoga leta!

J. B.

MLADINA VAS VABI

Cleveland, O.

V nedeljo 23. maja ob 3:30
popoldne poda mladinski od-
delek Slovenske šole S. N. Do-
ma v auditoriju, 6417 St. Clair
Ave., zadnji program v sezo-
ni. Vprizorili bodo dve enode-
janski igri in sicer: Sestrin va-
ruh, spisa Manica Komano-
va, in Materin god, spisal Jo-
sip Stritar. Obe igri sta dobro
naučeni in bosta igrani v zado-
voljstvo občinstva.

Slovenska šola je želela po-
dati ta program na materinski
dan, toda žal, nedelja je bila
že preje oddana drugim. Za-
to je v programu vključeno
precej gradiva v počast mate-
ram, kar naj vse navzoče za
dobro vzamejo ker je njim na-
menjeno iz src mladine, če-
prav malo pozno.

V programu je precej lepih
pesmi, katere bodo deklamirali
učenci Slovenske šole SND
in sicer so Ivan Zormanove,
Ivan Zupanove, Otona Zupan-
čiča in drugih pesnikov.

V programu nastopijo tudi
mladi harmonikarji in bodo
pokazali svoje spretnosti in
igranju raznih skladb, ki na-
vadno ugajajo občinstvu.

Ne bom povedal vsega, kaj
še bo na programu, ampak re-
čem lahko, da boste zadovoljni
z njim. Mladina iskreno že-
li, da se kdo zanima zanjo, da
se jih pride pogledat, kadar
vprizorijo razne igre in poda-
jo druge točke programa.
Čimveč občinstva vidijo v dvo-
rani, tem več veselja kipi v sr-
cih mladih učencev.

Slovenska šola SND potre-
buje poleg materialne tudi
precej moralne podpore. Ka-
dar so podane šolske priredit-
ve, ste prošni vsi rojaki in ro-
jakinje, da če je kolikaj mo-
goče, da jih posetite v čimveč-
jem številu in s svojo prisotno-
stjo navdušite mladino k na-
daljnjemu učenju slovenskega
jezika. Danes je Slovenska šola
še bolj važna kot kdaj po-
prej radi strašnih razmer
v starem kraju. Zato jo moramo
podpirati in negovati, da se o-
hrani in še bolj poživzi za v
bodoče. Na svetu se dogajajo
sedaj čudne reči in zato je na-
je po trikrat na dan kuhala,
(Nadaljevanje na 4. strani)

DOGODKI

Med Slovenci v
Ameriki.

Važna konferenca

Chicago, Ill. — V petek 14.
maja se je vršila v New Yorku
važna konferenca med zastop-
niki Slovenskega ameriškega
narodnega sveta in skupino de-
mokratičnih ameriških Srbov.
Namen te konference — ki je
bila sklicana na iniciativo
SANSa — je enotna akcija vseh
demokratičnih Jugoslovancev v
Ameriki. Predsednik Etbin
Kristan je zastopal SANS na
konferenci.

Zlato so ukradli

Cleveland, O. — Ko je 11.
maja popoldne odšel zobo-
zdravnik dr. William J. Lau-
tche za eno uro iz urada, so
v tem času neznanzi zlikovci
vlomili v njegov urad in odne-
sli v re zlato, ki ga potrebuje
za zobe. Policija išče rovarje.

Poroka

Chicago, Ill. — Miss Eleanor
Lah, hčerka znane rojakinje
Mrs. Mary Lah, iz 1935 W. 22
Place, se je v sredo 19. maja
v Washingtonu, D. C., poročila
z Edmondom Zabel, mornar-
skim častnikom. Ko je
Eleanor pred nekaj leti še ho-
dila v tukajšnjo Harrison High
School, je svoje zadnje leto
dobila naslov "najbolj priljub-
ljeno dekle v celi šoli". Neve-
stina mati je zadnjo nedeljo tu-
di odpotovala v Washington in
bo prišla nazaj konec tega
tedna. Mlademu paru čestita-
mo in želimo vse najboljše!

K vojakom

Chicago, Ill. — V sredo 19.
maja je odšel v Camp Grant,
Ill., Frank Tomažič, Jr., sin
Mr. in Mrs. Frank Tomažič iz
1901 W. Cermak Rd.
Isti dan je odšel v Fort She-
ridan Victor "Butch" Kre-
mesec, sin Mr. in Mrs. Math Kre-
mesec iz 1912 W. Cermak Rd.
— Obema želimo srečen po-
vratek.

Odlikovan po smrti

Rauch, Minn. — S srebrno
zvezdo je bil po smrti odliko-
van 27-letni William E. Vider,
sin slovenske družine Peter
Vider, ki ima v bližini Raucha
svojo farmo.

William je padel 5. decem-
bra 1942 na bojišču v bližini
Bune v Novi Gvineji. Posmr-
tno odlikovanje mu je podelil
general Robert L. Eichelber-
ger za junaške čine, ki jih je
pokazal pri reševanju ranjen-
cev. Omenjenega dne, 5. de-
cembra je s svojo sanitejsko
skupino prinesel ranjenega vo-
jaka z bojišča za fronto, na-
kar se je zopet vrnil s svoji-
mi tovariši po drugega ranjen-
ca. Do tega ranjenja so mo-
rali iti po planjavi. Ko so ga
pobrali na nosilo in napravili
okrog 20 jardov poti nazaj, so
skriti Japonci pričeli streljati
nanje. Strel je zadel Williama
Vidra, ki je korakal zadnji in
bil je na mestu ubit.

Pri vojaki se nahajata tudi
njegova brata.

TARZAN (710) ALI STORITI ALI UMRETI

(Metropolitan Newspaper Service)

Napisal: Edgar Rice Burroughs

Mrs. Dalbin fell
under the blow of
the lion. Her
friends were seized
with fury. They
dashed at Jagger.

The villain knew
he must prevail,
or die. "Stand
back!" he shouted
from now on I'm
boss here!"

These refugees
who had fled
oppression at
home deter-
mined now to
die rather
than submit
to brutal
dictatorship!

With bare hands they surged to-
ward the caged armed blackguard.

Mrs. Dalbin se je zgrudila pod
udarcom gorjace. Njene prijatelj-
je pograbila divja jeza. Zagnali so se v
Jaggerja.

Hudobnež je vedel, da mora ali
zmagati, ali pa bo po njem. "Stojte!
je zarohnel: "od zdaj naprej bom jaz
ukazoval!"

Ti begunci, ki so pobegnili valed
zatiranja doma, so bili sedaj odločeni
raje umreti, kakor pristati na kruto
diktatorstvo.

Kakor mogočni morski val sredi vi-
harja so z golimi rokami prihrumeli
na hajduka, oboroženega s težkim
krepelcem.

POJASNIMO STVAR SE ENKRAT!

P. Bernard Ambrožič OFM.

Vidim, da je še in še treba pojasniti glede namenov in delovanja Pomožne Akcije Slovenskih Župnij. Da je res še in še potrebno, mi dokazuje naj-novejši članek Mr. Janka Rogelja pod naslovom: Usmiljena srca darujejo.

PRVIČ: — Še nikoli ni od moje strani ali od koga drugega iz vrst Pomožne Akcije Slovenskih Župnij padla beseda, da JPO,SS ne dela prav. Ni se treba napram nam opravičevati s takimi besedami kot piše Mr. Rogelj: "Ne moremo drugače. Naši sklepi in pravila nam tako narekujejo." Namreč da se pošilja do konca vojne. Če so res njihova pravila tako stroga, dobro. Saj mi vemo in priznamo, da bo po vojni pomoč zelo prav prišla.

DRUGIČ: — Pravila in sklepi JPO,SS pa prav gotovo ne zahtevajo, da je treba nasprotovati vsaki drugi akciji, ki mišlja, da je TUDI TAKOJŠNJA pomoč na mestu. Posebno ne zadnje čase, ko je bilo od naše strani že ponovno povedano, da tudi mi ne pošiljamo več denarja tja, ampak samo kredit, na podlagi katerega si tam denar izposodijo. Pomožna Akcija Slovenskih Župnij bo pa po vojni njihove dolge povrnila. Zato ni na mestu "dokaz" iz Grčije, češ, da so Nemci in Italijani pokradli pošiljke Rdečega križa. Naših pošilj ne morejo pokrasti, ker ne pošiljamo tja nikakih živil in niti denarja ne. Imamo pa ponovno zahtevalo v rokah, da je dovolj naša beseda, na podlagi katere si tam izposodijo denar in ga zelo koristno porabijo za siromake.

TRETIČ: — Isti Mr. Rogelj je izvajal (glasom zapisnika) na seji JOP,SS, da pri pomožni akciji ni treba nobene "dvotirnosti". Ker je "dvotirnost" samo v tem, da eni hočejo samo in izključno po vojni poslati, drugi bi pa radi že sedaj pošiljali, bi bila "enotirnost" le tedaj mogoča, če bi Pomožna Akcija Slovenskih Župnij popolnoma odnehala in začela misliti, da takojšnja pomoč res ni na mestu. Ne more pa, niti pri najboljši volji ne, začeti tako misliti, ker prav natančno ve, da je takojšnja pomoč zelo zelo potrebna in tudi prav lahko mogoča. Ali morejo ljudje od Pomožne Akcije Slovenskih Župnij trditi nekaj, o čemer VEDO, da ni res?

ČETRTIČ: — Pred veliko nočjo je šlo posebno pismo na vse odbornike JOP,SS, ki je imelo dvojen namen: prvič je dokazovalo, da je takojšnja pomoč na mestu in mogoča, naj bi torej to dejstvo priznali tudi odborniki JOP,SS. Drugič je pismo predlagalo zelo konkreten načrt, kako naj bi se odpravila tista takozvana "dvotirnost". Pismo je prosilo, naj bi JPO,SS dal na razpolago ljubljanski škofijski dobrodelni pisarni TAKOJ 10.000 dolarjev, da si pisarna na podlagi te obljube izposodi tam denar za takojšnjo uporabo, JOP,SS naj bi se pa obvezala povrniti PO VOJNO. Tako bi ne bilo nič zoper

njihova pravila in sklepe. In če bi to prošnjo uslišal JOP,SS, je pismo obetalo v imenu PASZ, da bo poslej zbirala ZA BLA-GAJNO JOP,SS in čimprej nabrala 10.000 za JOP,SS. Tako bi prišli skupaj in delali skupaj in odpravili vsako "dvotirnost". Odgovorili so le trije odborniki JOP,SS in dejali, da se ne morejo odločiti za kredit ljubljanski škofijski pisarni, pač pa bi dali, če bi se v Ljubljani osnoval medstrankarski pomožni odbor. Poprej enkrat je minister Snaj prosil isti JOP,SS, naj bi dal nekaj tisočakov za neki medstrankarski pomožni odbor v Ljubljani, ki je minister vedel za njegov obstoj — pa so tudi odklonili.

PETIČ: — Po vsem tem Pomožna Akcija Slovenskih Župnij ne more drugega ko apelirati na tiste rojake in rojakinje, ki verjamejo v možnost in u-mestnost TAKOJŠNJE pomoči, da dajejo TUDI za našo akcijo. S tem pa niti od daleč ne mislimo reči in ne bomo rekli, da naj nehaajo dajati JOP,SS. Mi še vedno verjamemo, da TUDI JOP,SS opravlja dobro delo, nikakor pa nismo pripravljeni priznati da mi delamo slabo! Da, tudi mi opravljamo dobro delo! In bomo z njim nadaljevali. In če bo kdorkoli skušal javnosti dopovedovati, da NE OPRAVLJAMO DOBREGA DELA, se bomo branili! Tudi tele vrstice so napisane zgolj v obrambo, pa prav nič z namenom ofenzive! Kdor ne verjame, da smo storili vse, kar je v človeških močeh, da bi dosegli skupnost in jo ohranili, naj se oglasi pri podpisnem, ki mu bo prav rad dal na razpolago celo vrsto pismenih dokazov, da Pomožna Akcija Slovenskih Župnij pri najboljši volji ni mogla delati drugače kot dela.

SESTIČ: — Pomožna Akcija Slovenskih Župnij sedaj javno zahteva, da ji rojaki in rojakinje, včevši one pri JOP,SS, pustite mirno delati. Le pod tem pogojem moremo obljubiti, da se bomo ogibali polemike. Mi ne bomo nikomur zamerili, ako noče ničesar dati za našo akcijo, zamerili pa bomo vsem in vsakemu, kdor se bo še nadalje obregal ob nas. To povemo naprej, da se ne bo reklo, da mi delamo zrago. Po tolikih pojasnilih in tihih trudih za slovo človek hoče noče začne zgubljati potrpežljivost ...

SEDMIČ: — Spet in spet apeliramo na našo javnost: Podpirajte JOP,SS, ki ima dobro misel glede podpore domovini, podpirajte pa tudi Pomožno Akcijo Slovenskih Župnij, zakaj ta tudi ni brez postojnega razloga med nami. Vsi dobro vemo: Dovolj nas je in dovolj denarja je med nami, da bi prav lahko že obe imeli na stotine tisočakov v svojih blagajnah, pa bi radi tega niti en človek med nami še ne bil lačen...

Kdor se strinja, naj se loti DELA! Seže naj pa NAJPREJ v lastni žep!

P. Bernard Ambrožič,
62 St. Marks Place,
New York City.

PRAVILA

za podružnice Slovenskega ameriškega narodnega sveta

SEJE (Konec) SEJE

Podružnične redne seje se vršijo najmanj enkrat na mesec. Kjer so podružnice organizirane iz že obstoječih društev, je najbolje in najceneje, če se vršijo takoj po rednih društvenih zborovanjih. Izredne seje pa se vršijo po potrebi.

Vse podružnične seje vodijo podružnični odbori s sodelovanjem vsega članstva po redu, kakor ga imajo določenega za društvene seje.

Izredno sejo lahko skliče po-

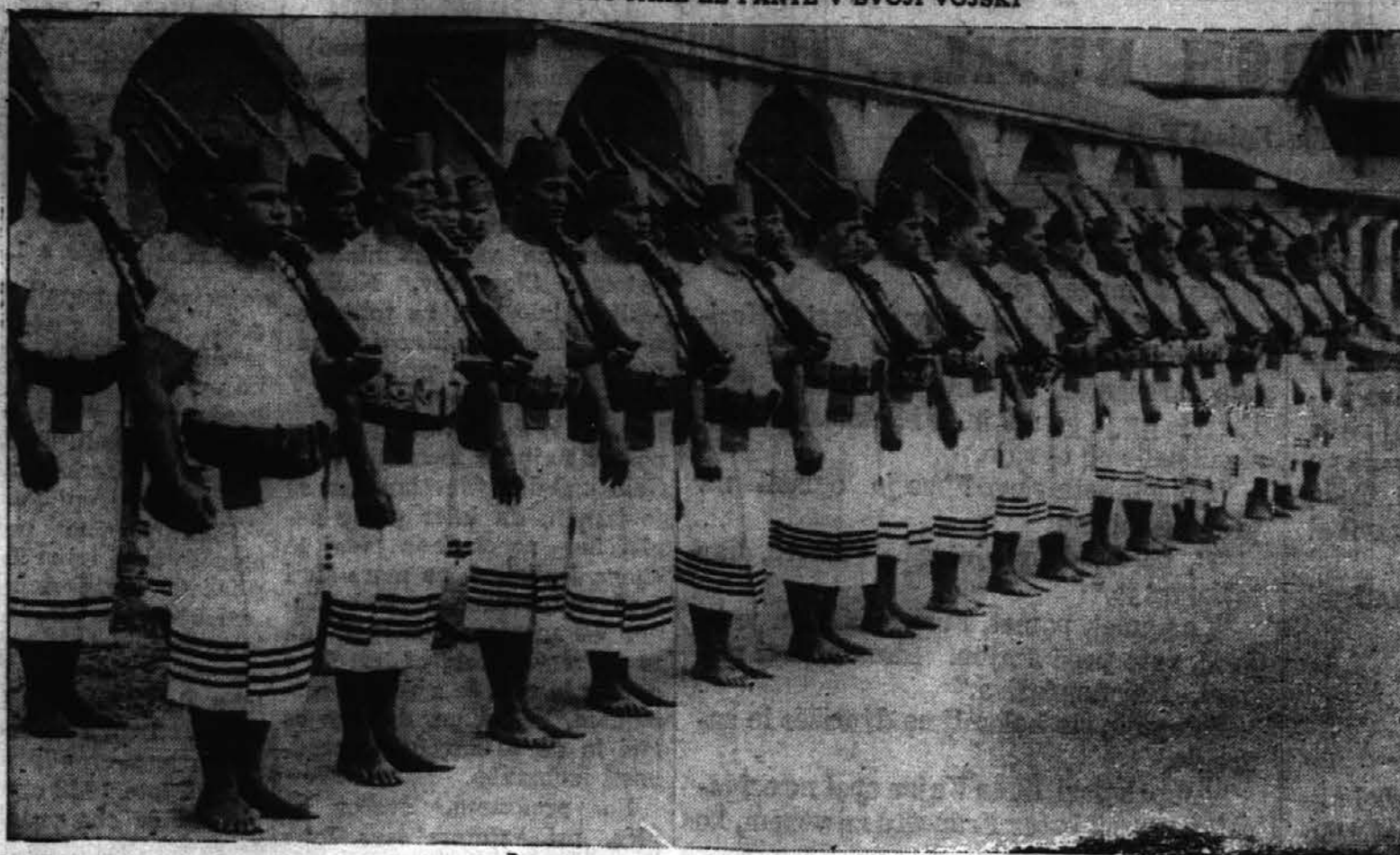
družnični odbor. Ali kadar jo zahteva sedem članov ali članic, jo odbor mora sklicati.

Letne seje

Letne seje se vršijo vsako leto meseca januarja. Na njih podajo podružnični uradniki in odsek poročila o svojem delovanju v preteklem letu.

Na letnih sejah se volijo vsi podružnični uradniki.

Posebni odseki se lahko izvolijo, kadarkoli to zahteva potreba. Začasne odseke imenuje podružnični predsednik ali odbor.

Samoa je otok v Južnem Tihem morju, ki ga čuva mornarica Zdr. držav. Ti le fantje, ki jih vidite na sliki, so tamonjski domačini in se imenujejo takovana "Fita Fita" garda pod ameriškim pokroviteljstvom. Zgleda, da fantje lačni niso, niti čevlji jim ne delajo kakih težav. Hudi pa zlečajo in bi se z njimi ne bilo dobro iti bost. Ti gardisti so del naše mornarice od leta 1940 naprej.

RAZNOTEROSTI

KAJ SE DOSEŽE Z REKLAMO

Pred dvema mesecema sta James Best, črni farmar v Middleborough, N. C., in njegova žena pričakovala nov prirastek v svoji družini. Imela sta že 28 otrok in ta bi bil devetindvajseti. Pripravljala sta vse potrebno. Oče je šel v mesto in hodil od trgovine do trgovine, pa nikjer ni mogel dobiti varnostnih zaponk (safety pins). Razni časopisi so objavili vse to mimogrede. Zdaj je štoriklja prinesla majhno deklico, toda še predno se je oglasila štoriklja, so staršem že začeli prihajati po pošti zavojčki varnostnih zaponk iz vseh krajev Združenih držav in še vedno prihajajo. Starši jih nimajo več kam spravljati in so se v listih zahvalili vsem darovalcem ter prosili, naj bi jih drugi ne pošiljali več, ker jih imajo zadosti.

ŠE ENA O POMENU OGLAŠEVANJA

Še meseca oktobra lanskega leta je moral šest let stari Dickie Laswell v bolnišnico v Springfieldu, Ill., vsled neke vrste ohromljenosti. Mati mu je prinesla nekaj igračk. Dickie pa je (baje!) rekel, da bi imel raje penije, kakor pa igrače, ker bi rad kupil vojne znamke. Naj bo že kakor hoče, zgodilo se je, da so listi objavili to zgodbo. In kaj ne napravi reklama v Ameriki! Peniji so začeli prihajati po pošti v takem številu, da jih je prišlo do zdaj že za okrog tisoč dolarjev, kar je vse šlo za vojne znamke. Prihajajo iz vseh krajev Amerike. Pošiljajo jih šolski otroci, vojaki, brokriji na Wall Streetu, delavci po obrambnih tovarnah, itd. Vojaki iz Camp Beal, Calif. so poslali 1.900 penijev Mrs. Dwight Green, soprogi illinoiskega guvernerja, naj jih osebno izroči Dickieju; ona jih je dodala še 500. Sedaj je državni blagajniški tajnik Morgenthau dal fantičku posebno odlično priznanje, ker je toliko pripomogel za penijsko kampanjo.

MORGENTHAU PRAVI, DA JE PRODAJA BOND OV PO-KAZALA SILO AMERIŠKEGA LJUDSTVA

Washington, D. C. — Henry Morgenthau, Jr., United States Secretary of the Treasury, je izjavil pretekli teden, ko je poročal o drugem vojnem posojilu, končanem s 1. majem, da so Amerikanci v manj nego

radom izvrševalnega odbora in mu daje nasvete v prid ciljev Slovenskega ameriškega narodnega sveta na podlagi razmer v svojem okraju.

treh tednih prekoračili cilj največje finančne operacije v svetovni zgodovini, ki je dovela do preko 18 bilijonov dolarjev.

"Uspeh drugega vojnega posojila je ameriški odgovor narodom osišč", je dejal g. Morgenthau. "Z več nego 5 bilijonov smo prekoračili cilj, katerega smo si postavili. To je mera za naše navdušenje in patriotizem".

JUGOSLOVANSKI DIJAKI SE UPIRAJO ZAVOJEVALCU

Washington. — Od nacistov kontrolirani beograjski list Novo Vreme, je pred kratkim poročal, da so po daljšem presledku gerilski boji zopet zagoreli v Srbiji, v bližini Požarevca. Patriotični gerilci so pod vodstvom dijakov, katere list obtožuje, da s svojimi oddelki borbenih Jugoslovancev sabotirajo

"novi red", katerega osišče skuša s tolikim trdom uvesti na Balkan.

Glasom brzojavke, objavljen v listu Novo Vreme, katero je prejel OWI, so organizirale okupacijske čete več kazenskih pohodov proti tem nevidnim patriotskim oddelkom. Po navadi trpe pod njimi največ miroljubni domačini, osumljeni, da pomagajo patriotom, dočim se gerilci umaknejo globlje v gore in zvabijo za seboj vojaštvo osišča, nakar mu prekinejo zvezo z izhodiščem in jih tako nevtralizirajo.

VEST IZ SLOVENIJE

Ljubljanski "Slovenec" pri-náša dne 5. marca naslednjo vest:

"V zvezi s propagando za občo mobilizacijo, je bilo po vsej Spodnji Štajerski organiziranih mnogo ljudskih shodov.

"V teku zadnjega tedna je bilo 150 shodov v celjskem okraju. Prvi so bili v Logarski

dolini in v Solčavi, od januarja sem pa so bili shodi v Savinjski dolini prav do Celja. V Celju samem in v okolici je bilo v teku mesecu februarju 79 shodov. Mnogo sestankov je bilo tudi v Mariboru, kjer je bilo med 3. in 4. marcem 41 večjih shodov.

Vi radi berete vesti iz drugih naselbin; drugi radi boro novice iz vaše naselbine. Poročajte novice in dogodke v "Am. Slovincu".

NAZNANILO

S tužnim srcem naznanjam vsem mojim sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da mi je umrla moja draga soproga

MARY FABJAN,

dne 21. aprila 1943 v East St. Louis, Ill., ter da je bila pokopana dne 22. aprila 1943 na katoliškem pokopališču ravno tam.

Pokojna je bila rojena leta 1879 v vasi Hinje pri Novem mestu. Zupšča 3 sestre, 2 brata, 3 hčere, 3 sinove in mene žalujočega soproga

STEVE FABJAN.

E. St. Louis, Ill. 7. maja 1943.

POSUSAJTE

jugoslovanski radio program, ki se oddaja vsako nedeljo od 9. do 10. ure zjutraj preko radio postaje WGES v Chicagi. —

DR. JOHN J. SMETANA
Previduje oči in pradija očala
23 LET IZKUŠNJE
OPTOMETRIST
1801 So. Ashland Avenue
Tel. Cnal 0523
Uradne ure: vsak dan od 9
zjutraj do 8:30 zvečer.

Why I don't act my age

Da bi nastopal, kakor sem star! Potem bi nastopal kot star izrabljen čistilnik, ki ni za drugega, kakor za med staro šaro. Mesto tega sem mlad in aktiven in lahko čistim najboljše preproge.

To pa zato ker mi moja lastnica posveča posebno pažnjo. In to je zdaj med vojno zelo važno, ker material, ki se rabi za vakuum čistilnike se rabi za izdelavo pušk, tankov in letal.

Ako me vprašate vam povem, da moja gospodinja je modra in patriotična. In jaz vam svetujem, da sledite vzorcu, ki ga vam ona nudi. Je prav lahko.

Prvo, kar treba zapomniti je, da izpraznite žakelj za prah vsakokrat, ki rabite čistilnik. Vaš čistilnik bo delal bolje.

Stresite žakelj, da bo šel prah ven iz lukenj platna. In vsak mesec ali tako izkrajčite s krtačo žakelj... ne smete ga pa oprati.

Gospa nikar ne! Ne zapeljite čistilnika preko zaponk, žebeljev ali lasnih zaponk, ali preko trdih predmetov. Poberite iste z roko.

Nova metla pometa čisto. Ako postanejo ščetke izrabljene, nadomestite krtačo. Držite isto čisto od las, od tkiva in sukanca in drugih takih reči.

Imenitno zadnje besede. — Sledite navodilom izdelovalca glede mazanja vašega čistilnika. Naj vaš prodajalec oskrbuje motor vašega čistilnika.

PUBLIC SERVICE COMPANY OF NORTHERN ILLINOIS

KONJIČKA BOM KUPIL...

Gospodarska zgodba. Spisal F. S. Finžgar.

"Kar tako mora biti, če imaš kaj pameti. Kdo bo imel tako zver, ki ima vse slabe lastnosti. Bije po domačih, pelje, kadar se mu zljubi — pasja noga — zastonj ga ne maram. Če boš hotel konja, ga midva kupiva. Torej jutri ob štirih bo že moj sirec nakrmljen. Kar ponj pridi. Tega cigana pa priveži k njemu, naj caplja prazen. Toda kajona pozdravi, da se mu bo nos zavihal do pleše. Lahko noč!"

Pa ni bila lahka Francetu, ko ni zatislil oči vso noč.

VI.

Konjička nazaj.

Že ob treh je France vstal in se začel napravljati za pot. Tiho je hodil po sobi, tiho šel iz hiše v hlev krmit konja. Toda mati ga je naglo začutila. Bede je razmišljala, kam bi se napravljala sin. Ko se le ni oglašil, je vstala in ga šla vprašat.

"France, kam greš tako zgodaj?"

Njen glas je bil žalosten.

"E, kdovekam," je France odgovoril zadržano in si snažil čevlje.

"Ljubi sin, nikar tako. Vem, da nama ni nič mar, ko smo ti izročili, ali majčkeno ljubezni sva pa z očetom le še vredna. Tako življenje — je tako trpljenje, kakor ga ni še bilo pri naši hiši."

"Konja peljem kajonu nazaj," je razodel sin hladno. Ob tem mu je padla krtača iz rok in mati je videla, da se mu je roka tresla.

"Nazaj?" se je začudila. Toda veliko veselja je bilo v njenem glasu.

"Precej ti skuham zajutrek. — Ali ti konj ni všeč? — Ali te je Škabrne pregovoril? — Kako bo oče vesel! — Prav imaš. Le nazaj!"

"Ne bo več časa za zajutrek."

"Bo, že bo. Kar v hipu ti ga zavrem."

Mati je šinila v kuhinjo, podkurila in pristavila ponev. Ko je sin šel iz hiše in pripravljat koleselj, je mati smuknila naglo do očeta.

"Oče, veš, konja pelje nazaj!"

"Konja?"

Groga se je dvignil naglo na komolec in še enkrat ponovil: "Konja, praviš?"

"Konja. Že naprega."

"Sam Bog mu je vdihnil to misel."

"Škabrne, boter Škabrne, ki sta se večeraj vozila s konjem."

"Škabrne? Do smrti mu bom hvaležen."

Mati je šla spet naglo v kuhinjo in ročno pripravljala zajutrek. Prelivala je žavreto mleko iz skledice v skledico in gledala po sinu skozi vrata.

"Je že," ga je postavila pred njega, ko se je vrnil.

France je stoji srkal iz skledice.

"Če je prevroče, ga še prelijem."

"Je že dobro."

Ko je izpil in dal skledico materi ter je pogledal v njene skrbi in ljubezni polne oči, ga je bilo sram. Kakor da ne bi hotel popraviti, kar je zakrivil, ji je razodel:

"V torek greva z Metko oklice naznat."

"Prav imaš, France. Gospodinjo k hiši, mlado gospodinjo, ne pa konja. Bog te blagoslovi."

France je oblekel suknjič, potipal v telovniku, če ima listnico in odšel. Mati ga je spremila na dvorišče in mu naročala:

"Pazi, da se ti ne splaši. — Pri železnici je nevarno. — Ali imaš kaj rute s seboj?"

— Saj se vrneš še danes. — Počakam te in ti pripravim večerjo."

France je šel v hlev, kjer je že stal Heriko lepo osnažen in nakrmljen. Konj je veselo zarežgetal, ko mu je ponudil piti. France ga je gledal in je bil žalosten. Naslonil se je ob ograjo.

"Ali jemljeta slovo?" se je oglašil na pragu Škabrne.

"O, boter, dobro jutro! — Zares, kar težko mi je."

"Le pamet, pamet, France! Cigan je ta konj, zato proč z njim. Sirca sem ti prišal. Kar napreživa."

Potegnili sta koleselj na dvorišče in zapregla.

"Ampak pazi, da te Kajon spet ne očigani," je zavpil boter Francetu za vozom, ko je pognal.

Mati je stala na pragu in po sinovem odhodu sta z botrom govorila dolg pomenek.

Še pred poldnem je France zavil v Dolgi vasi na Kajonovo dvorišče. Pri vходу ga je srečal hlapec. Ko je zagledal Herika, je postal, pa se naglo obrnil in šel. Francetu se je zazdelo, da je hlapec potihlo zaklel.

Ko je zaropotal voz na dvorišču, je prišel iz hiše Kajon, golorok, pokrit z velikim slamnikom.

"Pozdravljeni, France! Kam ste se namenili?"

"Konja sem pripeljal nazaj."

"Kakšnega konja?" se je namrdnil Kajon malomarno.

Francetu je presunilo, da mu je stopila vročica po hrbtu. "Lump," je pomislil v srcu.

"Tega Sirca pač ne, ampak vašega Herika."

"Mojega Herika?"

Kajon je široko prestopil, vtaknil baha-to roke v žep in pogledal konja.

"To ni moj Heriko," je dejal zbadljivo in se po sili zasmeljal.

"Bil je vaš, potem moj, pogojno moj — in sedaj vam ga vrnem, ko ga ne morem rabiti. Ali se nisva tako pogodila?"

"Seveda sva se tako zmenila in mi je še danes žal po konju. Toda ta konj ni moj! Kaj mi mar."

Kajon je pustil Francetu sredi dvorišča in je šel za hlapcem na pod. Francetu je postalo vroče od jeze. Že je v naglici zinil, da bi zaklical za Kajonom "falot". Odpel je Herika od Sirca in ga privezal k orehu.

Kajon se je vrnil.

"Torej, kako, ali prodajate tega konja? Če ni predrag, ga kupim." Kajon je zvenkljal oblastno z drobižem v žepu in stopal krog konja.

"Saj vas ne razumem," se je premagoval France; "ne vem, ali se šalite, ali kaj mislite. Konja ste mi dali na poskušnjo, ki je ni prešal. Bije, ne pelje — kaj mi bo? Tu ga imate in mi vrnite denar — če ste mož."

"Hahaha," se je zakrohotal Kajon. "Če sem mož? Hahaha! Tukaj takoj denar — segel je pod telovnik in izvlekel listnico — toda, mojega konja nazaj — mo-je-ga! Razumete!"

"To je preneumno," se je začel razvemat France. "Prosim, jaz sem bil po svetu, v Ameriki, in že vem, kaj se spodobi za moše. Še enkrat: Če hočete zlepa — prav — sicer se odpeljem in še danes poiščem pravice drugod."

(Konec jutri)

IZ SLOV. NASELBIN

(Nadaljevanje z 2. strani)
ša dolžnost, da pripravimo mladino na vse eventualne prilike, ki se znajo pojaviti v bližnji prihodnosti.

Znanje slovenskega jezika poleg angleščine je velika pridobitev za vsakega mladega potomca Slovencev. Kolikor jezikov kdo zna, za toliko oseb dotični velja. Mnogi ugledni Amerikanci priporočajo, naj se mladina uči tujih jezikov. V vseh slučajih pride v poštev najprvo materni jezik. Zelo ugleden Clevelandčan se je izrazil, da kdor poleg angleščine ne obvlada vsaj še enega jezika, se ne more šteti med nadpovprečno izobražene. Vsi namo pomagati, da se Slovenska šola obdrži še v naprej in vedj še z večjim razmahom. Pokažimo, da smo še živi in da se zavedamo vrednosti izobrazbe.

Po programu, zvečer bo ples, pri katerem igra John Pecon's orkester. Vstopnina za popoldne ali zvečer je samo 50c, večerj davek. Vstopnice se dobijo v slaščičarni Mrs. Makovec v S. N. Domu in v uradu tajnika S. N. Doma, pri Mr. John Tavčarju.

Zastopniki in zastopnice društev v Prosvetni klub SND ste vsi iskreno prošeni, da pride na predstavo in da poprimete za kakšno delo, če treba.

da se priredba uspešno završi. Za Prosvetni klub S. N. Doma,

Erazem Gorshe, tajnik.

PREDSEDNIK PROTI RUMLOVEMU PREDLOGU

(Nadaljevanje s 1. strani)

vojnem času popolnoma nemo- goče. Tudi glede enakosti predloga kritizira, ker ni enako pravična za one sloje, ki imajo nižje plače z onimi z višjimi plačami. Ta izjava kaže, da predsednik ne soglaša z Rumlovo predlogo.

Glede davčne predloge so mogoče zdaj tri reči. Ali bodo prišli do kompromisa, v katerem bodo obe stranki popustile tu in tam in potem pristale na novo predlogo, ki naj bo taka, da bo zadovoljiva za obe strani. Druga možnost je, da se klavzula za odpustitev davkov za leto 1942 opusti in tretja, da se obe predlogi zavrže in sprejme čisto novo predlogo.

V TUNIZIJI JE BILO UJETIH 27 GENERALOV

Zavezniški stan, Afrika. — Zadržne ugotovitve omenjajo, da so zavezniški tekom vse kampanje v Afriki ujeli 16 nemških generalov in 11 italijanskih, skupaj 27 generalov. Število je vse kakor visoko.

NAROČITE IN ČITAJTE

lepi zanimivi slovenski družinski mesečnik

"NOVI SVET"

ki prinaša vsak mesec zanimivo in zbrano čtivo za ameriške Slovence.

Stane letno samo \$2.00. Za Kanado in vse ostalo inozemstvo \$3.00 letno.

Naročnino sprejemajo lokalni zastopniki, ali pa jo pošljite direktno na:

UPRAVA "NOVI SVET"

184E W. Cermak Rd., Chicago, Illinois

VI SE UČITE ANGLEŠČINE - VAŠI OTROCI PA SLOVENŠČINE

iz Dr. Kernovega

ANGLEŠKO-SLOV.

BERILA

"ENGLISH-SLOVENE READER"

kateri se sedaj prodaja po znižani ceni, samo \$2.00

Naročila pošljite na:

AMERIKANSKI SLOVENE

1849 W. Cermak Rd., Chicago, Illinois

Pisano polje

J. M. Trunk

Iz Bukarešte se poroča, da se misli pravoslavna rumunska cerkev približati katoliški cerkvi in se z njo združiti. To bi ne bila slaba misel, saj so pravoslavni le razkolniki, ne heretiki, ki je razlika v nauku bistvena sicer, a le neznatna. Pravoslavje je mahinacija političnih strmljenj, ker radi politike se je pričelo in političen temelj ima še danes pri vseh panogah. Zato je tudi versko medlo, suha veja na zdraven lesu. Radi nastalih razmer v Rusiji po revoluciji utegne vprašanje pravoslavja priti še na dnevni red, kakor morda dozdaj še nikoli v zgodovini.

Vprašanje združitve s katoliško cerkvijo pa je izključno versko vprašanje in se mora rešiti le po verskih načelih pojasnenja in zedinjenja. Politika mora biti pri tem izključena, ker politika se bo težko kje strinjala z načeli verske resnice.

Ako merodajni pravoslavni krogi med Rumuni zdaj v Bukarešti mislijo na zedinjenje, je stvar že v pričetku precej klaverna, ker na zedinjenje mislijo, da bi dobila Rumunija nazaj dele Sédmoegraške, katere je morala na povelje Hitlera Mažarom odstopiti. Vsak lahko vidi, da ima zadeva skozi-nskozi političen obliž in bo težko kaj kruha iz te politične moke za versko resnico.

Jaz bi se ne hotel spustiti v nobeno razmotrivanje o sedanjih politiki Irske (Erie). Videl sem sodbo merodajne osebnosti, da se bori na tisoče Ircov za stvar, za katero gre v sedanjih borbi, recimo kratko, za demokracijo, ampak vodilni politični krogi v Irski so s slepoto udarjeni, in posledice za nje utegnejo biti precej grenke. Tako ta sodba, ampak vsak politično zainteresiran Irec bo sodbo najodločneje odklonil, in težko bi ga kdo odmaknil od prepričanja, da bi politika nevtalnosti ne bila najvišja državna modrost. Vsako nasprotno dokazovanje bi bilo bob ob steno, dokler se posledice ne pokažejo. Bodi tiho, saj pritrđiti ne moreš, ako nisi političen hinavec.

Ne gre za to pristno irsko politiko, in vsaj jaz bi celo želel, da bi se Irci ne motili, ker so mi Irci le tudi pri srcu, saj

imajo dosti dobrih lastnosti poleg nekaj hib.

Zadnje dni sem imel pogovor z Ircem, ki spada med inteligentne kroge. Ves pogovor se je vršil v duhu medsebojne ljubezni, dasi je bilo dosti nasprotstev med nama. Mož se je zanimal za razmere med Slovani in za moje naziranje o koncem miru. Imel sem težko stališče, ker mož je slovanska plemena komaj po imenu poznal, o geografski legi, kjer so Slovani, pa je bila v njegovi glavi skoroda popolna "tabula rasa", kakor pravimo, vse mu je bilo kakor je meni pravljica Koromandija. Enako je bilo pri zgodovini, kjer je prišla ta na vrsto, kvečemu neka megla.

Kakšne so ameriške šole? Vsega nekaj, kompaktnega pa malo. Mi smo morali poznati vsako afriško plemo, v geografiji vsak kot, tu sem videl, da je še ogromna Rusija znana le po imenu. Pri takih pogojih je težko razpravljati o morebitnem uravnavanju razmer po končani borbi. Za mnoge Irec je razen Anglije težko še kaj in pri Angliji je treba previdnosti, kakor mačka okoli kaše moraš hoditi, da Irec ne poskoči, in pri Hitleru je treba še vse večje previdnosti, ker Ircem so oči nanj obrnjene, dasi je pojmovanje o bistvu nemškega polneča enako več ko megleno.

Da ostaneš pri tem miren, je treba velikega plašča krščanske ljubezni. Vsaj v ameriški politiki pa imajo Irci važno besedo. Ko je bil pogovor končan, sem bil še vse bolj prepričan, da morajo Slovani vzeti svojo osodo v lastne roke, potem šele bo za nje uravnano, in morda uravnano tudi za ves svet, ker o trajnem miru bi mogli odločevati le Slovani, trajnega miru pa ne bo, ako bodo odločevali Angliji ali Amerikanci ali kdo drugi, ker vsak bo odločil le zase, ne za svet.

KRASNA ZGODOVINSKA SLIKA

Velikost 16 1/2 x 12 1/2

Tiskana v večih barvah. Sredi je v vencu sedanjí predsednik Zdr. držav Franklin D. Roosevelt. Okrog in okrog so slike vseh dosedanjih predsednikov Zdr. držav podpisani s njihovimi lastnorocnimi podpisi. Pod predsednikovo sliko vihra v veiru ponosno zvezdnata zastava. Pod zastavo je spominska plošča in na nji tiskano v okrajšavi listina pravice in svobode. Slika je v okvirju in v okvirju steklo. Ta slika je lep kras in zgodovinska pomenljivost za vsak ameriški dom. Ker nas naši naročniki za njo poprašujejo, smo jih še nekaj dobili.

Slika stane \$1.50 brez pošiljatenih stroškov.

Posiljativne stroške plača vsak prejemnik sam, ko se mu dostavi slika po Expressu. To naj vsak, ki bo naročil sliko, vzame na znanje. In dokler zaloga traja s njimi lahko postrežemo onim, ki si jo želijo.

Naročilu je pridržati potreben znesek in ga poslati na:

AMERIKANSKI SLOVENE

1849 W. Cermak Road, Chicago, Illinois

Tiskarska dela

vse vrste točno in lično izvršena. Izdeluje naša tiskarna za organizacije, društva, trgovce in podjetja. Mi izdelujemo lepe tiskovine v več barvah. Dajte vaše prihodnje naročilo za tiskovine nam in prepričajte se o naši tozadevni postrežbi.

TISKARNA AMERIKANSKI SLOVENE
1849 WEST CERMAK ROAD, CHICAGO, ILLINOIS